

**BOND STUDIUM DOBRYCH PRAKTYK PRAWNYCH
STRESZCZENIE SPRAWOZDANIA DOTYCZĄCEGO RAM REGULACYJNYCH
PRZYGOTOWANYCH PRZEZ KISLÉPTEK (KLT)
W RAMACH BOND D3.2.**

Niniejszy raport został przygotowany w ramach projektu BOND¹ i ma na celu zaprezentowanie najistotniejszych, najlepszych praktyk z prawnego punktu widzenia w poszczególnych wymienionych tu obszarach handlu produktami rolnymi. Raport został przygotowany we współpracy i przy pomocy partnerów, w nadziei, że zawarte w nim ramy regulacyjne będą przydatne w celu ułatwienia wspólnych działań i zapewnienia dostępu do zrównoważonych rynków, w szczególności dla rolników z małym gospodarstwem w ich odpowiednich krajach europejskich i pod ich jurysdykcją prawną oraz systemową. **Te praktyki i środki zostały opracowane do wykorzystania przez rolników i organizacje pozarządowe przy przygotowywaniu wniosków**, w celu uniknięcia lub przezwyciężenia często występujących różnych barier prawnych w działalności handlowej.

W raporcie przeanalizowano przepisy dotyczące handlu w sektorze rolnym, dotyczące definiowania działalności rolniczej, a także podejmowania działań zbiorowych, w tym zasad współpracy. W niektórych przypadkach wzięto pod uwagę zasady opodatkowania rolnego, jeśli określone są, jako decydujący czynnik współpracy. Prawo konkurencji jest traktowane, jako odrębny przedmiot, ale ma kluczowe znaczenie przy promowaniu współpracy między rolnikami.

Głównym celem studium jest spojrzenie na temat z perspektywy mniejszych podmiotów rolniczych, oraz przedstawienie konkretnych rozwiązań. Spowodowane jest to faktem, że tylko aktywny zawodowo i chętny do rozwoju rolnik będzie w stanie podjąć współpracę z innymi.

Zalecane praktyki prawne zachęcają rolników do wspólnych działań, a także do ich zaangażowania w procesy decyzyjne. **Niniejsze sprawozdanie nie ma na celu przedstawienia szczegółowego i kompleksowego opisu najlepszych praktyk prawnych stosowanych we wszystkich 28 państwach członkowskich UE. Proponowane praktyki pochodzą raczej z dobrze funkcjonujących systemów, ocenianych przez partnerów projektu BOND uczestniczących w realizacji projektu.**

W wielu przypadkach teksty prawne zostały przetłumaczone na języki państw członkowskich, jednak dosłowna interpretacja nie jest zrozumiała dla grupy docelowej, dlatego podjęliśmy próby się wyciągnięcia i zrozumienia najważniejszych zagadnień. Podkreślamy, że wykorzystane źródła i dostępność przepisów prawnych jest wszędzie ważna, jeśli na podstawie podanych informacji ktoś będzie chciał zasięgnąć pomocy prawnika oraz dąży do lokalnego poparcia wniosku.

¹ BOND – rozwój sieci organizacji mających na celu rozwój sektora rolniczego na wyższym poziomie –

Horizont2020 - RUR-15-2017 – Numer umowy wspierającej: 774208 – Więcej szczegółów: www.bondproject.eu/, www.kisleptek.hu

Zbierając w jedno miejsce pewne porady nie sugerujemy, aby stosować się do całego prawodawstwa, ale zwracamy uwagę na te najbardziej pomocne niuanse w szczegółowych zasadach, które w praktyce okazały się bardzo przydatne.

Biorąc to pod uwagę, celem badania było zapewnienie, że czytelnicy o różnych zainteresowaniach prawniczych, znajdą w nim coś dla siebie. Podsumowanie badania jest, zatem streszczeniem zidentyfikowanych dobrych praktyk.

Druga część opracowania przedstawia bardziej szczegółowo znane praktyki prawne.

Wreszcie szczegółowy opis poszczególnych zasad, w niektórych przypadkach wyciąg z omawianych przepisów, jest również częścią opracowania, które można znaleźć na stronie internetowej Kislépték (www.kisleptek.hu) pod Publikáció / BOND Publikáció. W tym przypadku osoby lobbujące na rzecz wspierania ustawodawstwa krajowego wspierającego małe organizacje rolników mogą również znaleźć odpowiednie argumenty na rzecz ulepszenia ram prawnych w swoim kraju.

Propozycje:

- Jednym z warunków zrównoważonego rozwoju producentów jest dywersyfikacja, która wymaga stworzenia wspierających ram regulacji podatkowych wspierających przetwórstwo żywności i działania związane z rolnictwem i przetwórstwem żywności, takie jak agroturystyka i społeczne usługi rolnicze.
- Gospodarstwa rodzinne posiadają długoterminową perspektywę produkcji. Ułatwia to młodym ludziom utrzymanie się lub powrót do rolnictwa, ostatecznie odnowienie pokoleń i modernizację, oba są celami WPR 2020, mogą być wspierane, jeśli dziedziczenie i regulacje dotyczące gruntów wspierają dostęp młodych rolników do gruntów i zapewniają korzystne warunki dla nowych przedsiębiorstw.
- Krótkie łańcuchy dostaw żywności są skutecznymi narzędziami zapewniającymi dostęp drobnym rolnikom do rynków i kapitału, chociaż ich szczegółowe zasady nie są właściwie opracowane w wielu państwach członkowskich UE. Dlatego konieczne jest sformułowanie przepisów unijnych i krajowych, które zachęcają do tworzenia krótkich łańcuchów dostaw, innowacyjnych zasad handlu, opartych na dobrych praktykach europejskich. Dlatego bardzo ważne jest, aby UE promowała tworzenie innowacyjnych krótkich łańcuchów dostaw w przyszłości. Niemniej jednak konieczne są odpowiednie środki, aby uregulowania korzystne dla krótkich kanałów dystrybucji nie zostały zastąpione żadną umową o wolnym handlu, ani na poziomie UE, ani na poziomie krajowym.
- Istnieją nowe formy działań zbiorowych oprócz tradycyjnego formalnego działania spółdzielni, które w wielu przypadkach działają nieformalnie. Zalecane są regulacje dotyczące ram operacyjnych i subsydiowania tych innowacyjnych form działań zbiorowych.
- Ograniczenie i różne opodatkowanie działalności rolniczej i pozarolniczej (w odniesieniu do różnych zróżnicowanych rodzajów działalności rolniczej) utrudnia rolnikowi przestrzeganie przepisów podatkowych. Aby rozwiązać te przeszkody, proponuje się zezwolenie na deklarowanie dochodów pochodzących z pokrewnych lub uzupełniających form działalności rolniczej do określonej, ale uczciwej kwoty.
- Zalecamy utworzenie oddzielnej grupy roboczej na poziomie UE do zintegrowanego zarządzania prawodawstwem i przygotowania wytycznych w zakresie produkcji

marginalnej, rzemieślniczej i zróżnicowanej produkcji na małą skalę, a także ich profesjonalnej reprezentacji w Radzie Unii Europejskiej lub na tle tej instytucji (za pośrednictwem podgrup roboczych SCAR, grupy roboczej EIP AGRI, ENRD itp.).

- Wytyczne i repozytorium dobrych praktyk powinny być odpowiednio przygotowane przez Unię Europejską i państwo członkowskie (opublikowane za pośrednictwem EIP AGRI i sieci ENRD), które wspierają ustawodawstwo i wdrażanie przez państwo członkowskie w administracji i organach rządowych:
 - elastyczne zasady higieny określone w pakiecie higienicznym powinny zostać połączone w jedną wytyczną, która następnie zachęca władze do lepszego stosowania tych elastycznych zasad higieny;
 - wytyczne dotyczące tworzenia i prowadzenia mobilnych operacji przetwarzania żywności i ruchomych rzeźni zgodnie z mniejszymi przepisami higienicznymi i administracyjnymi;
 - wytyczne dotyczące zamówień publicznych i usług gastronomicznych, które uwzględniają aspekty środowiskowe i społeczne w ocenie;
 - wytyczne dotyczące wykorzystania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego do celów rzemieślniczych na poziomie lokalnym (np. przetwarzanie surowej wełny przez filcowanie lub tkanie lub wytwarzanie kosmetyków z surowców spożywczych, takich jak ogórek, mleko, miód itp.);
- Propozycje związane z programem Wspólnej Gospodarki Rolnej po roku 2020:
 - środki wspierające w ramach filaru WPR II w celu wspierania wspólnych działań drobnych rolników (w przypadku, których kryteria kwalifikacji stanowią status drobnych rolników) oraz rozwój łańcuchów wartości terytorialnych (krótkiej żywności);
 - środki współpracy” stosowane przez niektóre państwa członkowskie w programie rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014–2020 powinny zostać rozszerzone w odniesieniu do uczestników krótkich łańcuchów dostaw żywności, drobnych rolników i gospodarstw społecznych (np. Holandia i EIP Irlandia);
 - w przypadku środków inwestycyjnych proponuje się zastosowanie pozytywnych efektów społecznych i środowiskowych w procesie oceny, oprócz aspektów konkurencyjnych (takich jak zgodność ze zrównoważonym rozwojem środowiska, dobro społeczne, rozwój społeczności, zachowania etyczne)
 - wspieranie dywersyfikacji działalności rolniczej, w tym usług społecznych gospodarstw rolnych, w ramach środków wspierających opłacalne życie na wsi;
 - utrzymanie możliwości płatności ryczałtowej (wsparcie zaliczkowe dla małych gospodarstw) w zakresie dywersyfikacji gospodarstw, inwestycji małych gospodarstw, przetwórstwa spożywczego i rozwoju infrastruktury sprzedaży gospodarstw społecznych.

Podsumowanie kwestii prawnych i najlepszych praktyk

1. Jeśli działalność gospodarcza (w naszym przypadku rolnicza) nie jest zrównoważona, ostatecznie nie zapewnia odpowiedniego poziomu życia, ponieważ jej koszty operacyjne są wyższe niż przewidywalny dochód. Właściwe życie zależy nie tylko od wielkości dochodu, ale także w dużej mierze, a zwłaszcza w przypadku produkcji na małą skalę, od wielkości kosztów operacyjnych, podatków, wsparcia rządowego i składek na ubezpieczenie społeczne. W wielu przypadkach koszty są zbyt wysokie, ponieważ indywidualni rolnicy z małą działalnością muszą przestrzegać takich czynników, jak higiena, normy środowiskowe itp., Takich samych norm jak rolnicy prowadzący duże gospodarstwa rolne, wraz z obowiązkiem finansowania zakładania zakładów (v. Poziom przemysłowy) infrastruktura i inwestycje, na które nie pozwalają małe ilości. Podczas naszej ankiety (na krajowych warsztatach, z kwestionariuszami ram regulacyjnych) nasza hipoteza została udowodniona, jako **elastyczne regulacje wspierające** określanie działalności rolniczej, dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność, ulg podatkowych, wspierania działań zbiorowych, specjalne przepisy dla gospodarstw rodzinnych, **w rzeczy samej, zapewniają ekonomiczną i społeczną stabilność rolników.**

2. **Rozróżnienie i zróżnicowane opodatkowanie działalności rolniczej i pozarolniczej pociąga za sobą stosowanie kilku różnych metod i ewidencji jednocześnie, co komplikuje administrację podatkową rolnika.** Ten szczególny problem został rozwiązany, na przykład w austriackim systemie podatkowym, który umożliwia deklarowanie dodatkowej działalności, jako działalności rolniczej - do pewnej kwoty (33 000 EUR). Ułatwia to również administracja podatkowa w Austrii. W Rumunii problem ten został rozwiązany, umożliwiając małżonkom wspólne składanie deklaracji podatkowych.

3. Działalność rolnicza prowadzona jest w małych gospodarstwach rodzinnych w większości krajów europejskich. Za najlepszą praktykę w wielu państwach uważa się, powiązanie opodatkowania z wielkością ekonomiczną gospodarstw. W wielu z badanych państw członkowskich systemy podatkowe uznają pewien rozmiar / wielkość, w ramach, której nie ma podatku. Zazwyczaj zależy od określonej kwoty obrotu lub dochodu, poniżej którego nie jest nakładany podatek dochodowy. Na przykład na Węgrzech poniżej 12 700 EUR; w Rumunii, do limitów określonych w naturalny sposób dla każdej linii produktów; na Słowacji poniżej 4035 EUR; w Austrii poniżej 11 000 EUR; w Chorwacji 11 400 EUR, Norwegia 6 580 EUR. Należy jednak zachować szczególną ostrożność przy ustalaniu tych progów, ponieważ rolnicy mogą być pozbawieni wsparcia, możliwości uzyskania kredytu rolnego i możliwości finansowania z powodu często kuszących ulg podatkowych.

4. Specjalne formy opodatkowania są zazwyczaj związane z opodatkowaniem osób prywatnych, ale istnieją też inne formy. Znaleźliśmy dobry przykład **opodatkowania małych przedsiębiorstw (w niektórych przypadkach dla przedsiębiorstw typu start-up)** zwanego podatkiem od mikroprzedsiębiorstw, który może być również stosowany do dochodów rolniczych w Rumunii i który podlega podatkowi od osób prawnych. Podstawą podatku jest dochód netto i stawka, w zależności od liczby pracowników, ale nieprzekraczająca 3%.

5. Pierwszy poziom współpracy jest, choć bycie najbardziej podstawowym jest również najważniejsze, to **jednostka rodzinna**, współpraca członków rodziny. Widzieliśmy praktyki w kilku państwach członkowskich, które zachęcają do prowadzenia rodzinnych gospodarstw rolnych, na przykład w Chorwacji, Portugalii, Austrii i Francji. Przepisy te określają zasady więzi rodzinnych, zarządzanie współwłasnością, dziedziczenie, rodzaje działalności rolniczej, którą można prowadzić, a także zasady dotacji lub ulg podatkowych. Jednak w wyniku naszej ankiety należy uznać, a wyniki warsztatów projektowych, **że zbyt wąskie orzeczenie w sprawie dopuszczalnej wielkości produkcji lub dochodu, zmusza gospodarstwa rodzinne do pozostania w sektorze amatorskim (tj. Ograniczone jedynie do sprzedaży nadwyżki, która jest niewystarczające, aby być ekonomicznie opłacalnym) kategorią działalności rolniczej, która jest największą barierą dla ich rozwoju, np. na Węgrzech lub w Portugalii.**
6. Jednym z największych potencjałów dla drobnych rolników w dostępie do rynków jest krótki łańcuch dostaw żywności (KLDZ), który znacznie rozwinął się w ostatnich latach w całej Europie. **Jednak więcej badań wskazało, że definicja krótkiego łańcucha dostaw żywności nie jest jasna ani na poziomie Unii Europejskiej, ani na szczeblu państw członkowskich, dlatego nie można wykorzystać potencjału różnorodności i innowacji w łańcuchach wartości (raporty naukowe i polityczne EIP AGR Focus Csoport, 2015, JRC, 2013, raport SKIN 2017)².** Wspierane przez społeczność rolnictwo, sprzedaż online, handel zbiorowy, handel kooperacyjny to takie wspólne działania, które służą ekonomicznej stabilności rolników. **Chociaż krótkie łańcuchy dostaw żywności i czasami powiązane pojęcia są regulowane w większości badanych krajów, jednak ani szczegółowe zasady dotyczące form handlowych nie są określone prawem** (takie jak zamówienia publiczne, formy sprzedaży detalicznej, ich podmioty i miejsce, dostawa produktów, certyfikaty, korzystanie z kasjera, gospodarka odpadami) **oraz formy pośredników i osób.** Oznacza to, że rolnicy nie mogą korzystać z tych nowych innowacyjnych form łańcuchów wartości, a władze mogą nie interweniować. Można jednak również stwierdzić, że zasadniczo wsparcie istnieje w większości krajów. Istnieją najlepsze praktyki prawne w Norwegii i we Włoszech, w których spółdzielnia nie jest uważana za pośrednika w krótkim łańcuchu dostaw żywności, mimo że spółdzielnia kupuje produkty rolników i odsprzedaje, jako formę działania zbiorowego. Mamy kolejną najlepszą praktykę prawną z Walencji, w której określony został krótki łańcuch dostaw żywności i jego podmioty, które zapewniają higieniczną ulgę w przypadku takiego drobnego przetwórstwa rolnego, które jest lokalne i służy społecznym i środowiskowym dobrom publicznym.
7. W ramach dostępu do rynku **definicja pośredników w przetwórstwie żywności została uznana za szczególnie ważną kwestię** w kilku krajowych warsztatach oraz w odpowiedziach na ogólny kwestionariusz. Często jest niejasne, a organy zarządzają nim również niejasno, czy przetwarzanie może być interpretowane, jako podmiot pośredniczący czy jako pojedyncza usługa. Francuski punkt przetwórczy zarządzany wspólnie przez rolników, który świadczy usługi rolnikom będącym członkami, dzięki czemu rolnik może

² Kneafsey, M., Venn, L., Schmutz, U., Balázs, B., Trenchard, L., Eyden-Wood, T., Bos, E., Sutton, G. and Blackett, M., 2013. Short food supply chains and local food systems in the EU. A state of play of their socio-economic characteristics. JRC scientific and policy reports, 123.

Kneafsey, M. "EIP-AGRI Focus Group Innovative Short Food Supply Chain management." Final report, Brussels: European Commission (2015).

De Pascale, Gianluigi, et al. "Economic sustainability in Short Food Supply Chain. The case of the Horizon 2020 project" Short Food Supply Chain Knowledge and Innovation Network (SKIN)". "RIVISTA DI STUDI SULLA SOSTENIBILITA' (2017).

sprzedawać ten przetworzony produkt, jako swój własny przetworzony produkt. W takim przypadku nie są konieczne wysokie koszty inwestycji i zgodność z wymaganymi kwalifikacjami zawodowymi na poziomie indywidualnym. Punkt zbiorowego przetwarzania pozostanie w kategorii małych zakładów przetwórczych zgodnie ze standardami higienicznymi, co pozwoli na elastyczną produkcję rolną na małą skalę w oparciu o lokalne zasoby we współpracy między większą liczbą rolników.

8. Często wspomnianym **problemem jest brak zróżnicowanych regulacji dla małych, średnich i dużych producentów, małych i dużych przetwórców żywności oraz dostawców usług wiejskich z uregulowań branżowych na dużą skalę.** Nie ma przepisów dotyczących małych zakładów przetwórczych, zarówno w produkcji pierwotnej, jak i przetworzonej (mała piekarnia, mała rzeźnia, produkcja dżemu, rzemieślnicy itp.), które mogłyby funkcjonować pod kontrolą (higiena, administracja, kwalifikacje zawodowe, infrastruktura, ochrona środowiska, podatki itp.) dostosowane do jego wielkości i potencjału gospodarczego. Brak takich regulacji znacząco wpływa na producentów żywności w ekonomii społecznej.

9. Usługi gastronomiczne mają duży potencjał rynkowy w krótkim łańcuchu dostaw żywności dla rolników w kilku krajach. **Catering publiczny ma potencjał rynkowy i jest narzędziem rozwoju gospodarczego opartym na lokalnych zasobach i ma szczególne znaczenie w ekonomii społecznej.** Zamówienia publiczne mogą dobrze wykorzystywać zasady środowiskowe i społeczne, takie jak minimalizacja odpadów, wykorzystywać zasoby lokalne. Zgodnie z dyrektywami 2014/23 / UE i 2014/24 / UE zamówienia publiczne zaczęły obejmować dodatkowe cele polityczne, oprócz aspektów ekonomicznych, takich jak zrównoważenie środowiskowe, włączenie społeczne i promocja innowacji. Aby promować te cele, wydano już społeczne i zielone wytyczne dotyczące zamówień publicznych na budownictwo, produkcję i zakup mebli itp. Niemniej jednak **istnieje potrzeba opracowania wytycznych w sprawie zamówień publicznych na usługi gastronomiczne, które koncentrują się bardziej na celach środowiskowych i społecznych,** i to doprowadziłoby do wysunięcia na pierwszy plan aspektów agroekologii oraz rozważań dotyczących lokalizacji lub regionalności. Warto wspomnieć o przykładzie najlepszych praktyk przedstawionym we Francji przez gminę Sain-Laurant-des-Vignes. W tym przypadku gmina już pracuje, aby osiągnąć krajowy cel, zgodnie, z którym 50% żywności w gastronomii publicznej powinno pochodzić z gospodarstw ekologicznych do 2022 r. Lokalni rolnicy dostarczają 80% żywności w gastronomii publicznej we współpracy z CUMA w tej małej wiosce, to wymaga znacznej pracy organizacyjnej i silnego sojuszu z partnerami obywatelskimi; w innych krajach, w których brakuje silnego wsparcia obywatelskiego, jest to prawdziwe wyzwanie. Inna najlepsza praktyka prawna pochodzi z Walencji, w której równolegle stosuje się przepisy dotyczące gastronomii publicznej i ekonomii społecznej, aby służyć dobru publicznemu wraz ze zrównoważonym rozwojem społecznym i środowiskowym, jednak strony obciążają raczej duże obciążenie administracyjne.

10. Kraje europejskie stosują ogólne zasady zgodnie z zasadami spółdzielni z niewielkimi różnicami. Dajemy najlepsze przykłady prawne z Norwegii, Francji, Wielkiej Brytanii, Włoch i Holandii. Zasady współpracy oraz cechy operacyjne i ich zalety nie są znane ani powszechnie akceptowane w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Dlatego niezbędny jest transfer wiedzy na temat spółdzielni i innych form działań zbiorowych (grupa producentów, inne formy prawne) na poziomie państw członkowskich. Formą mogłyby być

spółdzielnie, usługi przedłużania współpracy i mentoring, które pomagałyby i doradzały przy zakładaniu spółdzielni i ich codziennym funkcjonowaniu oraz zapewniały rozruch i pomoc w zakresie rozwoju biznesu i usług prawnych (biznesplan, zasady wewnętrzne, podział zysków, wspólna wzajemna pomoc i pomoc, metody wykonywania prawa głosu).